

6

SECTOR INDUSTRIAL

RESUM

En relació amb el PIB de la indústria i de l'energia, s'aprecia que durant el 2009 es manté la seva pèrdua de pes dins el conjunt regional, fet que s'observa durant l'últim decenni, com ho demostra el gairebé punt i mig que separen els valors observats el 2000 i 2009 (el 7% i el 5,7% respectivament). Igualment, els llocs de treball en la indústria també s'han vist reduïts en termes del seu pes relatiu, ja que han passat de representar el 9% l'any 2000 al 7,2% el 2009.

Quant a l'índex de producció industrial (IPI, base 2005), les dades mostren que ens trobam en un escenari de refredament econòmic, com constata el fet que tant a escala autonòmica com a escala estatal aquest indicador presenta creixements negatius des de l'any 2008. Cal observar que aquest és un bon indicador sobre l'evolució conjuntural del sector industrial i recull l'impacte negatiu de la crisi econòmica durant el 2009, amb caigudes superiors al 19%. En canvi, pel que fa a l'evolució de l'IPRI, mostra una evolució creixent per a les Balears i negativa per al conjunt de l'Estat. Així, s'observa una caiguda important del valor d'aquest índex a escala estatal, que passa de 120,4 el juliol del 2008 (valor màxim de la sèrie) a 113,8 el febrer del 2010, amb una caiguda de 6,6 punts. Enfront d'aquesta caiguda significativa de l'IPRI en l'àmbit estatal, ens trobam que a les Illes Balears l'IPRI creix, ja que si el juliol de 2008 l'índex era de 122,8, el febrer del 2010 se situa en 128,6, amb un guany de 5,8 punts.

A l'exercici 2008, els ingressos d'explotació a la indústria balear varen arribar a 5.495 milions d'euros, dels quals el 36% (1.972 milions d'euros) es varen obtenir en l'activitat de subministrament d'energia i electricitat, seguida en importància per alimentació (669 milions d'euros) i productes minerals no metàl·lics diversos (440 milions d'euros).

Es constata que les activitats en què el pes de l'ocupació és rellevant presenten una penalització tant en termes de resultats d'explotació com de productivitat aparent del factor treball. Per contra, les activitats en què el pes de l'ocupació i, per tant, de la despesa de personal no és tan rellevant, presenten millors nivells de productivitat aparent del factor treball i aconsegueixen millors resultats d'explotació.

6.1.

INTRODUCCIÓ

En aquest apartat s'analitza l'evolució de la producció i de l'ocupació del sector de la indústria. Aquesta informació es desglossa i s'amplia per estructures d'empresa i per les principals branques productives del sector industrial a les Illes Balears a partir de les dades de l'IBESTAT, relatives a l'enquesta industrial. També s'hi analitzen l'índex de producció industrial (IPI), l'índex de preus industrials (IPRI) i altres indicadors conjunturals del sector industrial, com ara l'evolució de la utilització de la capacitat industrial, l'indicador del clima industrial, el nivell de cartera de comandes i la tendència de la producció industrial i de la inversió industrial.

De la mateixa manera que en les memòries dels darrers anys, presentam, en primer lloc, l'evolució del PIB i dels llocs de feina en el sector industrial en relació amb el seu pes dins el conjunt regional. (Vegeu el gràfic AI-13.)

En relació amb el PIB de la indústria i de l'energia, s'aprecia que durant el 2009 es manté la seva pèrdua de pes dins el conjunt regional, fet que s'observa durant l'últim decenni, com ho demostra el gairebé punt i mig que separen els valors observats el 2000 i el 2009 (el 7% i el 5,7% respectivament). Igualment, els llocs de feina en la indústria també s'han vist reduïts en termes del seu pes relatiu, ja que han passat de

representar el 9% l'any 2000 al 6,9% el 2008, encara que a diferència de la producció, el 2009 els llocs de feina han guanyat pes relatiu fins a situar-se en el 7,2%.

És un fet objectiu que les activitats industrials tradicionals a les Illes Balears pateixen des dels anys vuitanta un intens declivi que amenaça la seva viabilitat futura. Per pal·liar els efectes d'aquesta crisi industrial, cal millorar la capacitat competitiva de les empreses industrials tradicionals i apostar per la innovació i el desenvolupament tecnològic, per tal d'adaptar-se millor als canvis de la demanda local i global.

Hi ha hagut diverses direccions generals del Govern de les Illes Balears que han estudiat el problema de la desindustrialització de les Illes Balears i han intentat trobar respostes a aquesta situació des de l'enfocament de l'economia de la innovació.

Així, la Direcció General de Promoció Industrial i l'Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears ja varen fer al llarg del període 1999-2003 un estudi de diagnòstic i una proposta de plans d'acció per als sectors tradicionals seguint la metodologia clúster. Més recentment, la Direcció General de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Innovació, du a terme un diagnòstic d'innovació en els sectors tradicionals de les Illes Balears que pretén descriure, a grans trets, els sectors tradicionals de les Illes Balears (agroalimentari, vitivinícola, calçat i connexes, tèxtil, pell, bijuteria, fusta i moble, metall, nàutic, auxiliar de la construcció), i la seva actitud i la seva capacitat envers la innovació.

Aquest també és un tema que preocupa la Secretaria d'Indústria i Empresa de la Generalitat de Catalunya, la qual ha impulsat una sèrie d'estudis⁵² que obren una línia interessant de reflexió que fa repensar el terme desindustrialització, ja que es considera que el perímetre del sector industrial s'ha d'establir amb la inclusió dels serveis destinats a la producció, que són, en gran manera, complementaris i interdependents amb les activitats manufactureres. D'acord amb aquesta interpretació, es pot parlar d'un sector integrat indústria manufacturera-serveis destinats a la producció, també anomenat «nova indústria», l'anàlisi del qual, en termes de dimensió i de dinàmica, fa canviar moltes apreciacions fetes fins ara sobre el fenomen de la pèrdua de pes específic de la indústria. Caldrà aprofundir en el futur en aquesta línia d'investigació per ampliar l'estudi del sector manufacturer a les Balears.

Altrament, l'anàlisi de la conjuntura del 2009 del sector industrial presenta una certa dificultat, ja que els diferents indicadors donen valoracions contradictòries. Així, l'índex de producció industrial (IPI, base 2005) i l'índex de preus industrials (IPRI, base 2005), tots dos elaborats per l'INE, donen una visió dispar i no coincident de l'evolució de la conjuntura industrial.

Quant a l'índex de producció industrial (IPI, base 2005), les dades mostren que ens trobam en un escenari de refredament econòmic, com constata el fet que tant a escala autonòmica com a escala estatal aquest indicador presenta creixements negatius des de l'any 2008. Cal observar que aquest

52 Vegeu: E. Baró i C. Villafaña (2009). «La nova indústria: el sector central de l'economia catalana», *Papers d'Economia Industrial*, 26. Generalitat de Catalunya, Observatori de Prospectiva Industrial.

és un bon indicador sobre l'evolució conjuntural del sector industrial i recull l'impacte negatiu de la crisi econòmica durant el 2009, amb caigudes superiors al 19%. (Vegeu el quadre AI-29.)

En canvi, pel que fa a l'evolució de l'IPRI, mostra una evolució creixent per a les Illes Balears i negativa per al conjunt de l'Estat. Així, s'observa una caiguda important del valor d'aquest índex a escala estatal, en què passa de 120,4 el juliol del 2008 (valor màxim de la sèrie) a 113,8 el febrer del 2010, amb una caiguda de 6,6 punts. Enfront d'aquesta significativa caiguda de l'IPRI d'àmbit estatal, ens trobam que a les Illes Balears l'IPRI creix, ja que si el juliol del 2008 l'índex era de 122,8 el febrer de 2010 se situa en 128,6, amb un guany de 5,8 punts. (Vegeu el gràfic AI-14.)

Aquest diferencial en el comportament dels preus industrials a les Illes Balears respecte d'Espanya se situa de mitjana durant el 2009 per sobre dels 14 punts bàsics, la qual cosa denota una millor capacitat per afrontar la crisi i, per tant, poder mantenir preus, tot i ser contradictòria aquesta afirmació amb el comportament ja comentat de l'índex de producció industrial.

En qualsevol cas, el comportament de l'IPRI sembla tenir més sentit si s'analitza a la llum dels indicadors que mesuren l'evolució de la capacitat industrial, l'indicador de clima industrial, el nivell de carteres de comandes i el de la tendència de la producció.

L'evolució de la sèrie d'utilització de la capacitat industrial de les Illes Balears recull la diferència entre els percentatges d'empreses que consideren que la capacitat pro-

ductiva instal·lada és excessiva i les que la consideren insuficient, pel que fa tant a la sèrie original com a la tendència i a la taxa interanual centrada sobre la tendència. Una dada en què cal incidir és que la indústria experimenta unes fortes oscil·lacions en el grau d'utilització de la capacitat productiva, amb un interval que va del 90% al 40% per al període 2000-2009. També es pot subratllar que el comportament a la baixa en el grau d'utilització de la capacitat productiva a partir del tercer trimestre del 2003 fins al primer trimestre del 2005 va donar pas a un canvi de tendència més positiu que va acabar a final de l'any 2006. A partir del primer trimestre del 2007, torna una altra vegada a predominar un comportament a la baixa fins al primer trimestre de 2008. La tendència millora de nou fins al segon trimestre de 2009, i és a partir del segon semestre de l'any quan hi ha un descens de l'índex que mesura el grau d'utilització de la capacitat industrial. (Vegeu el gràfic AI-15.)

Analitzant la sèrie d'indicador de clima industrial, que fa referència als saldos d'opinions empresarials referides amb el nivell de cartera de comandes, s'aprecia, a partir del tercer trimestre del 2008, com el valor de l'índex comença una recuperació que es veu confirmada i accelerada durant l'exercici 2009. Així, si l'índex durant l'últim trimestre del 2008 presentava un valor mitjà de -34,19, a final del 2009 el valor de l'índex passava a ser positiu, amb un 5,92. (Vegeu el gràfic AI-16.)

Aquestes conclusions obtingudes es poden corroborar observant la sèrie de nivell de cartera de comandes. Enfront d'una tendència clarament negativa de la sèrie

d'Espanya des del 2007, les Illes Balears manté un comportament millor, sobretot durant els dos últims exercicis, encara que es manté en valors negatius. (Vegeu el gràfic AI-17.)

Trobam una situació similar si observam la tendència de la producció, en què també les Illes Balears ofereixen un comportament millor durant l'exercici davant els efectes de la crisi en relació amb la resta de l'Estat. (Vegeu el gràfic AI-18.)

6.2.

L'EVOLUCIÓ DE LES EMPRESES INDUSTRIALS⁵³

Dels 14 grups que conformen la indústria balear, només en quatre d'ells s'observen creixements en el nombre d'empreses respecte de l'exercici anterior. El resultat és negatiu per a la resta de grups. Així, en termes agregats, durant l'any 2009 el nombre d'empreses industrials a les Illes Balears va augmentar lleugerament (0,68%) fins a les 5.464, la qual cosa significa un creixement de 37 més de les que hi havia el 2008. Aquest resultat es deu principalment als augments importants aconseguits mitjançant els grups d'energia i aigua, amb 152 empreses més que el 2008 (creix un 54,87%, el més elevat de tots els grups) i de material de transport, amb 54 empreses més que en l'exercici anterior (9%). Per contra, trobam caigudes generalitzades entre les quals destaquen els grups d'indústries manufactureres diverses, amb 38

empreses menys (-5,81%); indústries tèxtils, de la confecció, del cuir i del calçat, amb 31 empreses menys (-6,61%), fusta i suro, amb 28 empreses menys (-4,64%), i metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, amb una reducció de 26 empreses respecte del 2008 (-3,09%). (Vegeu el quadre AI-30.)

6.3.

L'EVOLUCIÓ DE L'OCUPACIÓ

El 2009 entra en vigor la nova (CNAE09), la qual dificulta l'anàlisi comparativa respecte d'exercicis anteriors. Per aquest motiu, l'estudi se centrarà en termes agregats quant a l'anàlisi temporal i a l'estudi transversal en la rellevància de cada grup respecte del total. Per tant, començant pel comportament des dels exercicis passats, s'observen conclusions interessants. Així, el percentatge d'autònoms respecte del total d'ocupats en el sector industrial balear s'ha mantingut durant els últims anys entorn del 19%. D'altra banda, si durant el 2006 la població ocupada en la indústria balear va créixer un escàs 0,9% respecte del 2005, en els successius exercicis les taxes de creixement han estat sempre negatives i cada vegada majors: l'-1,5% el 2007, el -2,2% el 2008 i el -2,5% el 2009. (Vegeu el quadre AI-31.)

Quant a l'estudi transversal, s'observa que la indústria de l'alimentació engloba el 15% de l'ocupació del sector, seguit pels grups fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equip, i tractament i

53. Es pot ampliar aquesta informació amb la que es presenta a l'apartat 4.2.3, «El teixit empresarial balear».

eliminació de residus, ambdós amb un 9% de la població ocupada. És a dir, aquests tres grups suposen més del 30% dels ocupats. En el grau de dispersió de l'ocupació de la indústria balear s'aprecia que el 30% dels grups que conformen el sector empen el 70% dels ocupats.

Altres branques significatives per sobre del 5% del total de l'ocupació són minerals no metàl·lics, amb el 7,2%; fusta i suro, amb el 6,4%; reparació de maquinària, amb el 6,2%; material de transport, amb el 5,4%, i cuir i calçat, amb el 5,2%.

6.4.

L'EVOLUCIÓ DE LES BRANQUES INDUSTRIALS

Aquest apartat el desenvolupam a partir de l'anàlisi de l'enquesta industrial d'empreses (EIE), que enguany es veu sotmesa a un canvi profund provocat pels canvis en la classificació nacional d'activitats econòmiques (CNAE09), que, com qualsevol classificació estadística, és una estructura que agrupa unitats homogènies en funció d'un o més criteris, amb l'objectiu de facilitar l'anàlisi i la interpretació dels resultats de la realitat que es vol estudiar. En el cas de la CNAE, les unitats són les empreses i els establiments que duen a terme alguna activitat productiva i es classifiquen segons els *inputs* utilitzats, les característiques que defineixen el processos productius i els *outputs* finalment obtinguts. Així les coses, la necessitat de canviar l'antiga classificació, que datava de 1993, es fonamenta en la pròpia evolució de l'economia, caracterit-

zada per la introducció i l'extinció d'activitats i, de manera destacada, pel canvi esdevingut en els processos productius. D'aquesta manera, la nova (CNAE09) neix amb l'objectiu d'adaptar la informació estadística a una realitat econòmica viva i en evolució constant.

Amb tot, el canvi de classificació estadística porta associat el problema de la no comparabilitat amb els resultats obtinguts mitjançant classificacions anteriors. Així, pel que fa a les enquestes estructurals, i en particular a l'enquesta industrial de empreses (EIE), el canvi de CNAE no tan sols afecta la manera de classificar la informació extreta de l'enquesta, és a dir, la modificació de les activitats que componen les agrupacions i els sectors pels quals es tabulen els resultats, sinó que també es modifica la dimensió de l'àmbit poblacional de l'enquesta. En aquest sentit, seguint les dades extretes del Directori Central de Empreses (DIRCE) publicades per l'Institut Nacional d'Estadística (INE), a 1 de gener de 2008 el nombre d'empreses que integraven el conjunt del sector industrials balear fou al voltant de l'1,1%, superior si s'utilitza la nova classificació (5.488, CNAE09 vs. 5.427, CNAE93). En termes generals, aquest increment en la dimensió del conjunt del sector industrial respon a la inclusió d'activitats, o part d'elles, que es consideraven pròpies d'altres sectors. A tall d'exemple, el cultiu del raïm, abans considerat exclusivament com a integrant del sector agrari, es pot classificar actualment dins el sector industrial si l'objectiu final de la seva producció és l'elaboració de vins.

En definitiva, els canvis de classificacions estadístiques esdevenen una millora a l'hora

d'apropar la informació estadística a la realitat objecte d'estudi. D'altra banda, aquests canvis provoquen el trencament de la sèrie històrica generada per l'enquesta i fan que la comparabilitat directa amb resultats anteriors sigui, en molts de casos, errònia.

Com es va comentar en la introducció i igual que en l'edició anterior, es presenten dades relatives a l'enquesta industrial en els apartats 6.4.1 i 6.4.2, gràcies a la col·laboració amb l'IBESTAT, que és la institució que ens ha facilitat les dades relatives a l'explotació de l'enquesta industrial de l'INE en relació amb les Illes Balears. Un element important que s'ha de tenir en compte a l'hora d'examinar les branques industrials és si són indústries no manufactureres o bé indústries manufactureres. En el primer cas, la demanda que tenen acostuma a dependre del creixement del PIB regional, ja que són branques que subministren infraestructures bàsiques, com per exemple l'energia. En canvi, les branques manufactureres poden respondre a diferents demandes del mercat i s'ajusten molt més ràpidament als canvis conjunturals. Aquest criteri d'anàlisi s'exposarà en els apartats 6.4.3 i 6.4.4, en què s'analitzen respectivament la branca no manufacturera, energia i aigua, i una de les branques manufactureres principals, les indústries relacionades amb el sector de la construcció. A més, en el cas de les Illes Balears convé considerar que l'activitat dels establiments industrials manufactureres se centra principalment en la demanda interior, en particular en la de consum, ja que la demanda d'inversió afecta un percentatge menor. També s'ha de tenir en compte la demanda exterior de béns manufacturats per mitjà de l'anàlisi de les exportacions industrials, les quals es poden consultar en l'apartat 4.3. En general, l'obertura del sec-

tor industrial regional és relativament baixa. La insularitat i la fragmentació territorial entre les illes poden comportar en alguns casos una protecció per a determinades activitats que atenen la demanda local, o una rèmora per a d'altres que atenen en major proporció la demanda exterior.

6.4.1 DADES GENERALS DE L'ENQUESTA INDUSTRIAL

A l'exercici 2008, els ingressos d'explotació en la indústria balear varen arribar a 5.495 milions d'euros, dels quals el 36% (1.972 milions d'euros) es varen obtenir en l'activitat de subministrament d'energia i electricitat, seguida en importància per l'alimentació (669 milions d'euros) i els productes minerals no metàl·lics diversos (440 milions d'euros). (Vegeu el quadre I-32.)

En termes de despeses d'explotació, el muntant total arriba als 4.906 milions d'euros, xifra que representa un resultat d'explotació global de 292 milions d'euros, dels quals el 48% (141 milions d'euros) s'obtenen en l'activitat subministrament d'energia i electricitat. Això és gràcies al fet que, a pesar de ser una activitat que suporta molta despesa en compres i despeses exteriors, presenta un import de cost de personal molt reduït per comparació a la resta d'activitats. Així, aquesta despesa de personal representa tot just el 5% del total de les seves despeses d'explotació, i la mitjana en el sector se situa en el 17%. Per contra, l'activitat d'alimentació, amb un import de despeses d'explotació de 651 milions d'euros, presenta un resultat d'explotació de tot just 18 milions d'euros, amb un pes en el seu balanç del 17% en despesa de personal. Igual que els productes minerals no

QUADRE I-32. RESULTATS D'EXPLOITACIÓ PER AGRUPACIÓ I SECTOR D'ACTIVITAT A LES ILLES BALEARS (2008)

ACTIVITAT	INGRÉS D'EXPLOITACIÓ	Import net de la xifra de negoci	Treballs fets per l'empresa per al seu actiu	Subvencions, donacions i llegats	Resta d'ingressos d'exploitació
Total indústria	5.494.503,60	5.294.681,90	22.648,20	113.854,20	63.319,30
Indústries extractives i del petroli	88.280,00	87.941,00	48,30	51,80	238,90
Alimentació	668.560,90	657.260,50	251,80	3.982,70	7.066,00
Begudes i tabac	367.355,60	360.770,50	-	640,90	5.944,30
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	321.833,10	312.505,40	17,00	2.054,20	7.256,40
Tusta i suro	173.035,70	171.489,10	0,70	640,20	905,80
Paper i arts gràfiques	110.687,00	108.674,90	14,50	546,90	1.450,60
Indústria química i farmacèutica	44.140,70	42.627,90	95,40	252,00	1.165,40
Cautxú i matèries plàstiques	32.130,40	31.830,40	16,20	126,00	157,90
Productes minerals no metàl·lics diversos	440.113,40	431.528,30	1.151,30	1.081,20	6.352,50
Metal·lúrgic i fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equip	311.014,90	309.699,20	56,60	333,00	926,10
Material i equip elèctric, electrònic i òptic	16.255,10	15.891,60	12,80	264,70	85,90
Maquinària i equip mecànic	89.627,20	88.599,30	296,20	67,00	664,80
Vehícles de motor i material de transport	61.317,20	58.227,70	121,10	158,20	2.810,20
Indústries manufactureres diverses	177.191,90	175.527,70	7,60	852,10	804,60
Reparació i instal·lació de maquinària i equip	257.066,00	247.933,70	1.317,30	167,50	7.647,50
Subministrament d'electricitat i gas	1.971.724,70	1.868.215,20	18.063,10	72.933,90	12.512,50
Aigua i residus	364.169,60	325.959,40	1.178,50	29.702,00	7.329,80

Continua

QUADRE I-32. RESULTATS D'EXPLOITACIÓ PER AGRUPACIÓ I SECTOR D'ACTIVITAT A LES ILLES BALEARS. 2008

ACTIVITAT	DESPESES D'EXPLOITACIÓ	Compres netes de mercaderies	Compres netes de matèries primeres	Compres netes d'altres provisions	Despeses en serveis externs	Despeses de personal	Treballis fets per altres empreses	Restes de despeses d'exploitació
Total indústria	4.906.210,10	922.108,60	1.774.692,10	187.607,60	674.636,10	845.947,80	208.879,00	292.339,00
Indústries extractives i del petroli	69.223,60	2.593,50	7.763,40	8.802,30	18.881,50	13.952,70	10.038,00	7.192,20
Alimentació	651.130,20	130.628,20	245.141,60	21.900,50	120.033,90	110.196,10	4.518,10	18.711,80
Begudes i tabac	312.624,20	12.870,00	161.935,10	8.471,00	73.314,30	43.458,90	472,10	12.102,70
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	301.906,90	7.035,70	128.652,10	9.292,60	73.719,80	57.382,70	16.645,00	9.179,20
Fusta i suro	164.323,40	2.318,40	71.092,40	5.129,70	12.896,00	49.671,00	15.971,40	7.244,50
Paper i arts gràfiques	100.766,90	3.920,90	31.165,10	3.302,20	16.462,20	32.640,50	6.153,10	7.123,00
Indústria química i farmacèutica	40.508,90	4.598,70	10.548,90	1.434,70	11.218,70	9.738,60	820,30	2.149,10
Cautxú i matèries plàstiques	30.835,60	6.688,30	8.708,90	1.342,40	3.566,30	7.127,40	1.532,30	1.870,00
Productes minerals no metàl·lics diversos	422.825,50	29.772,60	150.550,50	25.706,00	85.788,30	83.843,30	29.911,90	17.252,90
Metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equip	280.535,30	3.778,00	133.500,60	10.681,60	22.479,30	75.504,00	18.859,40	15.732,40
Material i equip elèctric, electrònic i òptic	15.669,60	712,00	4.024,90	781,80	1.716,90	6.064,00	1.567,50	802,60
Maquinària i equip mecànic	86.356,20	6.338,10	21.351,10	22.731,20	8.862,40	21.081,90	4.182,00	1.809,60
Veïcules de motor i material de transport	55.811,90	1.719,00	12.535,80	4.589,30	7.482,70	16.936,70	11.665,70	882,70
Indústries manufactures diverses	165.113,60	3.478,40	60.095,60	7.638,30	19.757,40	57.332,30	7.714,00	9.097,80
Reparació i instal·lació de maquinària i equip	233.282,60	16.455,80	58.194,60	20.129,00	27.482,80	68.901,20	30.300,50	11.818,70
Subministrament d'electricitat i gas	1.650.323,80	678.323,70	612.319,50	9.980,20	118.576,10	81.006,20	9.009,60	141.108,60
Aigua i residus	324.971,80	10.877,40	57.112,20	25.694,80	52.397,70	111.110,50	39.518,00	28.261,20

Font: Enquesta industrial d'empreses. Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) a partir de dades de l'INE.

metàl·lics diversos, que amb una despesa d'exploració de 423 milions d'euros, dels quals el gairebé 20% són despeses de personal, obté un moderat resultat d'exploració de 17 milions d'euros. El terme mitjà del pes percentual de la despesa de personal en el balanç d'exploració a la indústria balear se situa entorn del 25%. Però el que més crida l'atenció és que en calcular el coeficient de correlació de Pearson, que relaciona les dades de despesa de personal i el percentatge que aquestes despeses representen sobre el total de despeses d'exploració, el valor obtingut és -0,6, és a dir, empíricament s'aprecia en aquestes dades una relació negativa entre els resultats d'exploració observats i el cost de per-

sonal que això necessita, signe que deixa entreveure la necessitat de millorar la productivitat del sector.

6.4.2. PRINCIPALS RESULTATS DE L'ENQUESTA INDUSTRIAL PER BRANQUES D'ACTIVITAT

En primer lloc, és important fer ressaltar que per elaborar aquest apartat en l'edició de l'any anterior es va disposar de sèries econòmiques tan rellevants com el VAB o l'excedent brut d'exploració en el sector industrial balear. Com que ara no disposam de primera mà d'aquestes dades, aquestes s'han aproximat a partir de la informació disponible i que ha

QUADRE I-33. PERSONAL OCUPAT PER AGRUPACIÓ I SECTOR D'ACTIVITAT (2008)

Activitat	Ocupats	% Total
Total indústria	28.584	100,00%
Indústries extractives i del petroli	496	1,74%
Alimentació	3.994	13,97%
Begudes i tabac	1.060	3,71%
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	2.717	9,51%
Fusta i suro	2.295	8,03%
Paper i arts gràfiques	1.360	4,76%
Indústria química i farmacèutica	283	0,99%
Cautxú i matèries plàstiques	254	0,89%
Productes minerals no metàl·lics diversos	2.579	9,02%
Metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equip	3.631	12,70%
Material i equip elèctric, electrònic i òptic	213	0,75%
Maquinària i equip mecànic	525	1,84%
Vehicles de motor i material de transport	439	1,54%
Indústries manufactureres diverses	2.438	8,53%
Reparació i instal·lació de maquinària i equip	2.462	8,61%
Subministrament d'electricitat i gas	1.025	3,59%
Aigua i residus	2.814	9,84%

Font: Enquesta industrial d'empreses. Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) a partir de dades de l'INE i elaboració pròpia.

ACTIVITAT	Productivitat aparent del treball		EBE per ocupat		Cost laboral unitari	
	Milers d'euros	%	Milers d'euros	%	Milers d'euros	%
Total indústria	5.494.503,60		5.294.681,90		113.854,20	
Total indústria	50,18	41,02%	20,58	41,02%	29,60	58,98%
Indústries extractives i del petroli	66,55	57,73%	38,42	57,73%	28,13	42,27%
Alimentació	31,95	13,66%	4,36	13,66%	27,59	86,34%
Begudes i tabac	92,63	55,74%	51,63	55,74%	41,00	44,26%
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	28,45	25,77%	7,33	25,77%	21,12	74,23%
Fusta i suro	25,44	14,92%	3,80	14,92%	21,64	85,08%
Paper i arts gràfiques	31,29	23,31%	7,29	23,31%	24,00	76,69%
Indústria química i farmacèutica	47,24	27,16%	12,83	27,16%	34,41	72,84%
Cautxú i matèries plàstiques	33,16	15,37%	5,10	15,37%	28,06	84,63%
Productes minerals no metàl·lics diversos	39,21	17,09%	6,70	17,09%	32,51	82,91%
Metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equip	29,19	28,76%	8,39	28,76%	20,79	71,24%
Material i equip elèctric, electrònic i òptic	31,22	8,80%	2,75	8,80%	28,47	91,20%
Maquinària i equip mecànic	46,39	13,43%	6,23	13,43%	40,16	86,57%
Vehícles de motor i material de transport	51,12	24,53%	12,54	24,53%	38,58	75,47%
Indústries manufactures diverses	28,47	17,40%	4,95	17,40%	23,52	82,60%
Reparació i instal·lació de maquinària i equip	37,65	25,66%	9,66	25,66%	27,99	74,34%
Subministrament d'electricitat i gas	392,59	79,87%	313,56	79,87%	79,03	20,13%
Aigua i residus	53,41	26,08%	13,93	26,08%	39,48	73,92%

Font: Enquesta industrial d'empreses. Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) a partir de dades de l'INE i elaboració pròpia.

permès que els resultats que es presenten a continuació es puguin presentar de forma més homogènia que els que es varen presentar en l'edició de l'any anterior. En termes d'ocupació i tal com s'ha avançat en l'apartat anterior, un dels aspectes que més criden l'atenció és que l'activitat de l'alimentació agrupa el 2008 el 14% dels ocupats, i el seu resultat d'explotació tot just representa el 6,5% del corresponent total del sector. (Vegeu el quadre I-33.)

El següent grup quant a ocupats és el metal·lúrgic i la fabricació de productes metàl·lics, amb un 12,7%. Entre ambdues activitats agrupen més del 25%; no obstant això, en termes de resultats d'explotació representen tot just l'11,8% del total del sector.

D'altra banda, durant el 2008 s'estima que en el sector industrial de les Illes Balears la productivitat aparent del treball se situa entorn dels 50,18 milers d'euros; l'excedent brut d'explotació per ocupat (EBE per ocupat), en 20,58 milers d'euros, i el cost laboral unitari, en 29,60 milers d'euros. (Vegeu el quadre I-34.)

Els tres grups amb major productivitat aparent del factor treball durant el 2008 varen ser el subministrament d'electricitat i gas (392,59 milers d'euros), seguida des de lluny de les begudes i el tabac (92,63 milers d'euros) i les indústries extractives i del petroli (66,55 milers d'euros). Per contra, els que pitjor productivitat aparent del factor treball presenten són la fusta i el suro (25,44 milers d'euros), el tèxtil, la confecció, el cuir i el calçat (28,45 milers

d'euros) i les indústries manufactureres diverses (28,47 milers d'euros). En els tres primers, l'EBE per ocupat arriba de mitjana als 64,44 milers d'euros, enfront dels 19,36 milers d'euros d'EBE per ocupat de mitjana de les tres activitats amb pitjor productivitat.

Finalment, el cost laboral unitari mitjà dels tres primers arriba als 35,55 milers d'euros, enfront dels 75,15 milers d'euros dels tres últims. En conclusió, el que es constata una vegada més és que les activitats en les quals el pes de l'ocupació és rellevant presenten una penalització tant en termes de resultats d'explotació com de productivitat aparent del factor treball. Per contra, les activitats en què el pes de l'ocupació i, per tant, de la despesa de personal no és tan rellevant presenten nivells millors de productivitat aparent del factor treball i s'aconsegueixen resultats d'explotació millors.

6.4.3. L'ENERGIA

Quant a facturació de l'energia elèctrica per usos, s'observa que l'any 2009 hi ha una important davallada respecte del 2008 estimat en un -8,6%, enfront d'un creixement d'un 3,59% l'any anterior.⁵⁴ Tant l'ús domèstic, amb una caiguda del -6,21%, com la baixa tensió (-11,58%), com el comportament de l'alta tensió, amb un -7,88%, són indicadors de l'important efecte negatiu de la crisi. En l'anàlisi per illes, Mallorca cau un -8,72%, mentre que el 2008 va créixer un 3,1%. Menorca presenta la caiguda més important amb un resultat agregat de -9,9%.

54. Cal destacar la importància creixent que té a les Balears l'impuls d'energies renovables, com és el cas de la solar tèrmica, l'energia solar fotovoltaica, l'eòlica i la biomassa, per tal d'assolir l'estratègia europea en la lluita contra el canvi climàtic. El Pla d'Acció per a l'Eficiència Energètica de la UE proposa estalviar un 20% d'energia per a l'any 2020, de manera que la lluita contra els excessos del consum d'energia ha de ser una acció comuna de totes les forces polítiques europees. Dins aquest marc, s'insisteix en el paper que han d'exercir les fonts d'energia renovable, i en la necessitat d'afavorir-ne el desenvolupament. (Vegeu: <http://www.caib.es/sacmicrofront/archivopub.do?ctrl=MCRST253Z169511&id=69511>, pàg. 3).

Les Pitiüses presenten la menor caiguda amb un -7%. (Vegeu el quadre AI-32.)

Si s'analitza la facturació d'energia elèctrica per sectors econòmics, en termes agregats es pot observar com l'any 2009 ha presentat un descens de la facturació d'uns 380.000 MW/h respecte del 2008. Aquesta reducció es basa principalment en la important caiguda d'un -24% en la facturació de la indústria, i d'un -22%, de la construcció. (Vegeu el quadre AI-33.)

Quant al consum de productes petrolífers líquids, el 2009 ha caigut un -7,6%, més d'un punt respecte de l'any anterior. Menorca ha presentat la caiguda més forta, amb un -10,57%, seguida de les Pitiüses i Mallorca amb reduccions superiors al 7% respecte del 2008. (Vegeu el quadre AI-34.)

6.4.4. LES INDÚSTRIES RELACIONADES AMB EL SECTOR DE LA CONSTRUCCIÓ

La indústria del ciment és l'activitat principal de les indústries relacionades amb el sector de la construcció. L'evolució d'aquesta indústria es presenta, com cada any, en l'apartat 7.2.1, ja que la producció i el consum de ciment s'utilitzen com un dels principals indicadors d'activitat del sector de la construcció. (Vegeu l'apartat 7.)

En termes agregats, durant el 2009 es varen extreure a les Balears un total de 3.450,35 milers de tones de minerals no metàl·lics, la major part dels quals (el 68%) és de calcàries. Per illes, 1.998,96 milers de tones es varen extreure a Mallorca, 536,60 milers de tones a Menorca i 914,79 milers de tones a Eivissa. Aquestes dades indiquen que respecte del

2008 l'extracció de minerals no metàl·lics a les Balears pràcticament es va reduir un -36% tant en termes agregats com per illes. (Vegeu els quadres AI-35 i AI-36.)

6.5.

LA INVERSIÓ INDUSTRIAL

És pot observar que l'estadística de l'any 2009 corresponent als expedients de noves indústries que ha tramitat el Registre Industrial de la Direcció General d'Indústria presenta en termes agregats i d'acord amb l'escenari econòmic actual, una menor inversió industrial, amb menor potència elèctrica instal·lada i amb menys ocupacions respecte de l'any 2008. En total, es comptabilitzen 69,7 milions d'euros en inversió nova, més de 10.000 Kw de potència instal·lada i més de 2.000 ocupacions. Aquest comportament negatiu es deu principalment al mal resultat de l'illa de Mallorca i al seu enorme pes dins el resultat global de l'arxipèlag, ja que, si aprofundim per illes, destaquen positivament els resultats de Formentera, si els comparem amb els que va obtenir durant l'exercici anterior, ja que creix espectacularment en totes les variables citades. D'altra banda, destaquen també positivament Menorca i Eivissa quant a inversió industrial, amb creixements percentuals molt rellevants. La primera també destaca pel major ús de potència elèctrica, amb un creixement per sobre del 200% respecte de l'exercici 2008 i, finalment, Eivissa presenta un important augment del personal emprat, amb un creixement del 8,6% respecte del que va registrar durant l'exercici passat. (Vegeu el quadre AI-37.)